

تاج دے مستغیثاں لئی ضابطہ

تمہید

- 1.1 تاج دے مستغیثاں لئی ضابطہ (ضابطہ) ڈائریکٹر آف پبلک پراسیکیوشن (ڈی پی پی) پراسیکیوشن آف افسز ایکٹ مجریہ 1985 دے سیکشن 10 بیٹھ جاری کردا اے۔ ایہہ ضابطے دا ستواں ایڈیشن اے تے ایہہ پچھلیاں ساریاں اشاعتاں دی تھان لے رہیا اے۔
- 1.2 ڈی پی پی کراؤن پراسیکیوشن سروس (سی پی ایس) دی سربراہ اے جیہڑی ویلز اتے انگلینڈ وچ مقدمے چلاؤن لئی سب توں وڈھی سرکاری سروس اے۔ ڈی پی پی اٹارنی جنرل، جیہڑا کہ سی پی ایس دے کم بارے پارلیمنٹ دے سامنے جوابدہ اے، دی سربراہی بیٹھ خودمختاری نال کم کردی اے۔
- 1.3 ضابطہ مستغیثاں دی اونہاں عمومی اصولاں بارے راہنمائی کردا اے جیہڑے مقدمے چلاؤن بارے فیصلہ کرن ویلے لاگو کیتے جاندے نیں۔ مڈھلے طور تے ایہہ ضابطہ سی پی ایس دے مستغیثاں لئی جاری کیتا جاندا اے پر دوجے مستغیثیاں تے روایت پاروں ایس ضابطے دی پابندی کردے نیں یا اوہ قنونی تقاضے پاروں ایس دی پابندی کردے نیں۔
- 1.4 ایس ضابطے وچ "مشتبہ" دی اصطلاح اوس بندے بارے ورتی جاندی اے جس اُتے حلے تیکر باقاعدہ فوجداری مقدمہ نیئی چلایا جا رہیا؛ "مُدعا علیہ" دی اصطلاح اوس فرد بارے ورتی جاندی اے جہدے اُتے فرد جرم عائد کیتی گئی ہووے یاں اوس ول سمن ٹوریا گیا ہووے؛ اتے "مُجرم" دی اصطلاح اوس بندے بارے ورتی جاندی اے جنہیں کسے پولیس افسر یا دوجے تفتیش کار یا مستغیث اگے اپنا جرم قبولیا ہووے یا جیہڑا کسے قنون ی عدالت ولوں مُجرم متہیا گیا ہووے۔

2.1 مقدمہ چلاؤن یا عدالتوں باہر تصفیے دی سفارش کرن دا فیصلہ اک بڑا اہم اقدام اے جیہڑا مُشتبہ لوکاں، متاثر ہون والے لوکاں، گواہواں اتے عوام الناس نوں متاثر کردا اے تے ایہہ انتہائی احتیاط نال کرنا چاہی دا اے۔

2.2 ایہہ مستغیثاں دی ذمہ واری اے پئی اوہ ایس گل نُوں یقینی بناؤن پئی صحیح فرد اتے صحیح جُرم پاروں مقدمہ چلایا جائے تے جتھے ممکن ہووے مُجرماں نُوں سزا دتی جاوے۔ کیس اتے کم کردیاں ہویاں انصاف نال، غیر جانبداری اتے ایمانداری نال کیتے گئے فیصلے متاثرین، گواہواں، مُدعا علیہاں اتے عوام لئی انصاف حاصل کرن وچ مدد کردے نیں۔ مستغیثاں نوں ایس گل دا پک کرنا چاہی دا اے پئی قنون ٹھیک طراں لاگو کیتا گیا اے؛ پئی ایہہ متعلقہ شہادت عدالت آگے پیش کیتی گئی؛ اتے معلومات ظاہر کرن دیاں ذمہ داریاں پوریاں کیتیاں گئیاں نیں۔

2.3 اگرچہ ہر کیس اتے غور اوس دیاں سچایاں اتے خوبیاں خامیاں سامنے رکھ دیاں ہویاں کرنا چاہی دا اے پر کجھ عمومی اصول نیں جیہڑے ہر کیس تے لاگو بندے نیں۔

2.4 مستغیثاں نُوں انصاف پسند، آزاد اتے غیر جانبدار ہونا چاہی دا اے۔ اونہاں نُوں چاہی دا اے پئی اوہ مُشتبہ، متاثر ہون والے یا کسے گواہ دی گروہی یا قومی اصلیت، جنس، معذوری، عمر، مذہب یا عقیدہ، سیاسی نظریات، جنسی میلان یا جنسی شناخت بارے اپنے نظریات دا اثر اپنیاں فیصلیاں تے نہ پین دین۔ تے نا ایں مستغیثاں نُوں کسے پاسیوں وی غیر مناسب دباؤ دا اثر قبولنا چاہی دا اے۔ مستغیثاں نُوں ہمیشہ انصاف لئی کم کرنا چاہی دا اے نا کہ صرف سزا دے حصول لئی۔

2.5 سی پی ایس اک سرکاری ادارہ اے جسدا مقصد اجوکی، متعلقہ برابری دی سطح تے قنون سازی اے۔ مستغیث قنون دے مطابق متہیاں جان والیاں ذمہ واری پوریاں کرن دے پابند نیں۔

2.6 مستغیثاں نُوں کیس دے ہر مرحلے تے ہیومن رائٹس ایکٹ مجریہ 1998 دے مطابق یورپین کنونشن آن ہیومن رائٹس دے اصولاں نُوں لاگو کرنا چاہی دا اے۔ مستغیثاں نُوں اٹارنی جنرل ولوں جاری ہون والیاں ہدایتاں اتے موجودہ فوجداری ضابطیاں اتے عمل کرنا چاہی دا اے؛ اتے بین الاقوامی کنونشن دی وجہ نُوں پیدا ہون والیاں ذمہ واریاں دا ادر کرنا چاہی دا اے۔ اونہاں نُوں سی پی ایس دیاں ڈی پی پی ولوں جاری ہون والیاں اتے سی پی ایس ویب سائٹ اتے عام لوکاں لئی دستیاب ہدیتاں اتے پالیسیاں اتے عمل کرنا چاہی دا اے۔

مقدمہ چلاؤن دا فیصلہ

3.1 ودھ سنجیدہ یا گنجلدار کیساں وچ مستغیث ایہہ فیصلہ کردے نیں پئی آیا کسے بندے اُتے فوجداری فردِ جرمِ عائد کرنی چاہی دی اے یا نیئی تے جے کرنی چاہی دی اے تے اوہ جرم کیترا ہونا چاہی دا اے۔ اوہ ایس ضابطے اتے فردِ جرمِ عائد کرن تے ڈی پی پی دے ہدیت نامے دے مطابق اپنے فیصلے کردے نیں۔ پولیس وی ایہہ فیصلہ کرن وچ پئی آیا کسے فرد دے خلاف اونہاں کیساں وچ جنہاں دا اوہ ذمہ دار اے فوجداری عدالتی کارروائی کرنی چاہی دی اے یاں نیئی، اینہاں ای اصولاں اُتے عمل کردی اے۔

3.2 پولیس اتے دوجے تفتیش کار ایس گل دے ذمہ وار ہندے نیں پئی اوہ کسے وی مبینہ جرم بارے انکوئری کرن تے ایہہ فیصلہ کرن پئی وسائل نوں کسراں ورتیاں جانا اے۔ ایس وچ تفتیش شروع کرن یا تفتیش جاری رکھن اتے تفتیش دی سطح بارے وی فیصلے شامل نیں۔ مستغیث اکثر پولیس اتے دوجے تفتیش کاراں نوں انکوئری دے ممکنہ خطاں، اتے گواہی دیاں شرطیاں بارے مشورہ دیندے نیں اتے فردِ جرمِ عائد کرن نوں پہلاں دیاں ضابطیاں بارے مدد دیندے نیں۔ وڈھی سطح دی تفتیش دے سلسلے وچ ہو سکدا اے پئی مستغیثاں نوں اکھیا جاوے پئی اوہ مجرمانہ عمل دے اسکوپ نوں بہتر بنان یا چھوٹا کرن اتے تفتیش ہیٹھ آون والے مشتبہ لوکاں دی تعداد سننے تفتیش دی مکمل حکمتِ عملی بناون۔ ایس دا مقصد پولیس اتے دوجے تفتیش کاراں دی مناسب ویلے وچ تفتیش مکمل کرن وچ مدد کرنا اے تے موثر کیس تیار کرنا اے۔ پر مستغیث پولیس یا دوجے تفتیش کاراں نوں حکم نیئی دے سکدے۔

3.3 مستغیثاں نوں گواہی دیاں خامیاں دی دس پانی چاہی دی اے اتے جتھے ممکن ہو سکے اوتھے گواہی دی کمزوری نوں دور کرنا چاہی دا اے پر تھریس ہولڈ ٹیسٹ (سیکشن 5 ویکھو) دے مطابق اونہاں نوں اوہ کیس فوری طور تے روک دینے چاہی دے نیں جیہڑے فُل کوڈ ٹیسٹ (سیکشن 4 ویکھو) دے شہادتی مرحلے تے پورے نیئی اتردے اتے جیہڑے ہور تفتیش راہیں پکے نیئی کیتے جاسکدے یاں جتھے مفادِ عامہ واضح طور تے مقدمہ نہ چلاؤن دی منگ کردا اے (سیکشن 4 ویکھو)۔ اگرچہ مستغیث مڈھلے طور تے اوس شہادت یا معلومات تے غور کردے نیں جیہڑی اونہوں پولیس اتے دوجے تفتیش کاراں راہیں ملدی اے پر مشتبہ لوک یاں اوہ لوک جیہڑے اونہاں لئی کم کر رہے ہوں وی فردِ جرمِ عائد ہون نوں پہلاں پولیس یاں دوجے تفتیش کاراں راہیں مستغیث نوں صحیح فیصلہ کرن لئی شہادت یاں معلومات دے سکدے نیں۔

3.4 مستغیثاں نُوں صرف اوس ویلے ای مقدمہ چلانا یا جاری رکھنا چاہی دا اے جس ویلے کیس فُل کوڈ ٹیسٹ (سیکشن 4 ویکھو) دے دوویں ای مرحلے پاس کر چکیا ہووے۔ ایس وچ استئنا صرف اوس ویلے بے جدوں تھریش ہولڈ ٹیسٹ (سیکشن 5 ویکھو) لاگو کیتا جاسکدا ہووے جتھے ایہہ فرد جُرم نُوں بعد مشتبہ نُوں حراست وچ رکھن دی تجویز کر رہیا ہووے پر فُل کوڈ ٹیسٹ لئی ضروری شہادت حلے دستیاب نہ ہووے۔

3.5 مستغیثاں نُوں ایسا مقدمہ چھونا یا جاری نیئی رکھنا چاہی دا جس بارے عدالت دا خیال ہووے پئی ایہہ ظالمانہ یا انصاف دے مطابق نیئی اتے ایہہ عدالتی عمل دی غلط ورٹوں این۔

3.6 مستغیث پولیس یا دوجے تفتیش کاراں ولوں موصول ہون والے ہر کیس دا جائزہ لیندے نیں۔ جائزہ اک مسلسل عمل اتے مستغیثاں نُوں کیس دے اگے ودھن دے نال نال حالات وچ ہون والی کسے وی تبدیلی نُوں مکھ رکھنا چاہی دا اے اتے ایس وچ ڈیفنس کیس بارے پتہ لگن والی معلومات وی شامل اے۔ جدوں او الزاماں دی نوعیت نُوں تبدیل یاں کیس نُوں ڈکن بارے سوچ رہے ہون تے جتھے ممکن ہوسکے اونہاں نُوں تفتیش کاراں نال گل کرنی چاہی دی اے۔ مستغیث اتے تفتیش کار رل کے کم کردے نیں پر ایس گل دا فیصلہ کرن دا اختیار صرف سی پی ایس کول اے پئی کیس اگے جانا چاہی دا اے یاں نیں۔

3.7 پارلیمنٹ نے فیصلہ کیتا اے پئی جُرم دی اک محدود تعداد اتے مقدمہ صرف ڈی پی پی دی رضامندی نال ہی چلایا جاسکدا اے۔ اینہاں نُوں رضامندی کیس آکھیا جاندا اے۔ ایسے کیساں وچ ڈی پی پی یاں اوس لئی کم کرن والا یاں والی مستغیث ایس گل دا فیصلہ کرن وچ پئی آیا کیس چلان لئی رضامندی دینی چاہی دی اے یاں نیئی ، ضابطہ لاگو کردے نیں۔ کجھ ایسے جُرم وی بے نیں جنہاں بارے کیس صرف اٹارنی جنرل دی رضامندی نال ای چلایا جاسکدا اے۔ مستغیثاں نُوں چاہی دا اے پئی اٹارنی جنرل نُوں کیس گھلن ویلے اوہ اجوکیاں ہدایتاں اتے عمل کرن۔ ایس نُوں اڈ، اٹارنی جنرل دے سی پی ایس دے سپرنٹنڈنٹ ہون اتے اپنے عملاں بارے پارلیمنٹ نُوں جوابدہ ہون پاروں اوس نُوں کیساں دی اک مخصوص تعداد بارے دسیا جاندا رہوے گا۔

فُل کوڈ ٹیسٹ

4.1 فُل کوڈ ٹیسٹ دے دو مرحلے ہوندے نیں (i) شہادتی مرحلہ؛ اتے ایس ٹوں بعد (ii) مفادِ عامہ مرحلہ۔

4.2 ودھ تر کیساں وچ مستغیٹاں ٹوں ایس گل دا فیصلہ پئی آیا مقدمہ چلایا جانا چاہی دا یاں نیئی صرف اوس ویلے ای کرنا چاہی دا جُدون تفتیش مکمل ہو گئی ہووے اتے دستیاب شہادت دا جائزہ لے لیا گیا ہووے۔ پر ایسے کیس وی ہون گے جنہاں بارے ساری ممکنہ شہادت اکٹھی کرن اتے ایس دا ویروا کرن ٹوں پہلاں ای ایہہ پک ہو جاندا اے پئی مفادِ عامہ ٹوں مقدمہ چلاؤن دی لوڑ نیئی۔ ایسیاں مثالان وچ مستغیٹ ایس گل دا فیصلہ کرسکدے نیں پئی کیس ہور اگے نیئی جانا چاہی دا۔

4.3 مستغیٹاں ٹوں کوئی ایسا فیصلہ صرف اوس ویلے ای لینا چاہی دا جُدون جُرم دی حد دا پتہ لگ گیا ہووے اتے اوہ مفادِ عامہ بارے حساب اپنی پوری جانکاری نال لاسکن۔ جے مستغیٹاں کول ایسا فیصلہ کرن لئی مناسب معلومات نہ ہون تے فیر تفتیش جاری رہنی چاہی دی اے اتے ایس سیکشن وچ دسے گئے فُل ٹیسٹ کوڈ دے مطابق فیصلہ بعد وچ لینا چاہی دا اے۔

شہادتی مرحلہ

4.4 مستغیٹاں ٹوں تسلی کرنی چاہی دی اے پئی ہر مشتبه بندے اُتے عائد کیتے گئے ہر الزام لئی سزا دوان جوگ حقیقت پسند امکان موجود نیں۔ اونہاں ٹوں ایس گل اُتے وی غور کرنا چاہی دا اے مُدعا علیہ دا کیس کیہہ ہو سکدا اے اتے ایہہ سزا دوان دے امکاناں ٹوں کیویں متاثر کرسکدا اے۔ اک اجہیا کیس جیہڑا شہادتی مرحلہ پاس نا کرسکے اوس ٹوں اگے نیئی جانا چاہی دا بہاویں معاملہ کِٹاں وی حساس اتے سنجیدہ کیوں نہ ہووے۔

4.5 ایہہ کاڈھ پئی سزا دوان دا حقیقت پسندانہ امکان ہے وے، مستغیٹ دے شہادت دے نریکھ تخمینے اُتے نربہر کردی اے اتے ایس وچ کسے قسم دے دفاع دا اثر تے کسے قسم دی ہور معلومات جیہڑی مشتبه نے دتی ہووے یا جہدے اُتے اوہ بندا یاں بندی انحصار کر رہیا ہووے وی شامل اے۔ ایس دا مطلب ایہہ وے پئی غیر جانبدار، نریکھ اتے مناسب جیوری یاں مجسٹریٹاں دا بنچ یا جج کلیاں کیس سُن رہے ہون تے اوہ قنون دی راہنمائی اتے قنون دے مطابق کم کر رہے ہون تے مُدعا علیہ ٹوں میینہ الزاماں پاروں سزا ملن دا امکان سزا نا ملن دے امکان ٹوں ودھ ہووے۔ ایہہ اوس ٹسٹ ٹوں اڈ اے جہڑا ٹیسٹ فوجداری عدالتاں ٹوں آپی لاگو کرنا چاہی دا اے۔ عدالت مُدعا علیہ ٹوں سزا صرف اوس ویلے دے سکدی اے جُدون اوس ٹوں پک ہووے پئی اوہ مجرم اے۔

4.6 جدوں مستغیثاں نے ایہہ فیصلہ کرنا ہووے پئی مقدمہ چلاؤن لئی کافی شہادت موجود اے، اونہاں نُون اپنے آپ نُون ہپٹھ دتیاں گنیاں گلاں پچھنیاں چاہی دیاں نیں:

• کیہ شہادت عدالت وچ ورتی جاسکدی اے؟

مستغیثاں نُون ایس چیز دا خیال رکھنا چاہی دا اے پئی کسے خاص قسم دی شہادت دے قابل قبول ہون بارے کوئی سوال تے نیئی ہین۔ انج کرن لئی مستغیثاں نُون جائزہ لینا چاہی دا اے:

- عدالت ولوں شہادت دے نا قابل قبول ہون دا امکان؛ اتے
- مجموعی شہادت دے حوالے نال اوس شہادت دی اہمیت۔

• کیہ شہادت قابل بھروسہ اے؟

مستغیثاں نُون خیال رکھنا چاہی دا اے پئی آیا شہادت دے صحیح ہون بارے کسے قسم دا شک ہون دی کوئی وجہ ہے وے۔

• کیہ شہادت قابل یقین اے؟

مستغیثاں نُون خیال رکھنا چاہی دا اے پئی آیا شہادت دے قابل یقین ہون بارے کسے قسم دے شک دی کوئی وجہ ہے وے۔

مفاد عامہ دا مرحلہ

4.7 ہر کیس وچ جتھے مقدمہ چلاؤن نُون ٹھیک ثابت کرن لئی مناسب شہادت موجود ہووے اتھے مستغیثاں نُون لازمی طور تے ایس گل دا خیال رکھنا چاہی دا اے پئی آیا مقدمہ چلان دی لوڑ مفاد عامہ وچ ہے کہ نیئی۔

4.8 اگرچہ ایہہ قنون کدی وی نیئی رپیا پئی اک واری جدوں شہادت دے مرحلے دیاں شرطاں پوریاں ہوجان تے فیر مقدمہ اپنے آپ شروع ہوجاندا اے۔ عام طور تے مقدمہ ادوں چلایا جائے گا جدوں تک مستغیث ایس گل تے مطمئن نہ ہووے پئی اوہ عوامل جیہڑے مقدمہ چلاؤن دے خلاف جاندے نیں اوہ اونہاں عوامل نُون بھارے نیں جہڑے ایس دے حق وچ نیں۔ کجھ کیساں وچ مستغیث ایس گل تے وی مطمئن ہوسکدا اے پئی جرم کرن والے نُون مقدمہ چلاؤن توں بغیر عدالتوں باہر تصفیے دا موقع دتتا جاوے۔

4.9 مفادِ عامہ بارے سوچدیاں ہویاں مستغیثاں نُون پیرا گراف (4.12 a) تو (g) تک دتے گئے ہر اک سوال دا خیال رکھنا چاہی دا اے تاں جے اوہ متعلقہ مفادِ عامہ عوامل جہڑے کہ مقدمہ چلاؤن یا نا چلاؤن بارے ہون نون جان سکن اتے اونہاں دا تعین کرسکن۔ ایہہ عوامل سنے اونہاں مفادِ عامہ عوامل دے جہڑے متعلقہ ہدیت نامے یا ڈی پی پی و لوں جاری کیتی جان والی پالیسی وچ دتے گئے نیں، ایہہ مستغیثاں نُون مفادِ عامہ بارے مجموعی تخمینہ لان دے قابل بنا سکن گے۔

4.10 بیٹھ دتا ہویا وضاحتی متن، پیرا گراف (4.12 a) تو (g) وچ دتے ہوئے سوال مستغیثاں دی راہنمائی کرن گے جدوں اوہ ہر سوال دا حل سوچ رہے ہوں گے تے ایہہ فیصلہ کر رہے ہوں گے پئی آیا مفادِ عامہ دے عوامل مقدمہ چلان دے حق وچ نیں یاں خلاف۔ جنہاں سوالاں دی نشان دہی کیتی گئے ایہہ پورے نیٹی تے ہوسکدا اے پئی سارے سوال ہر کیس لئی متعلقہ وی ناں ہوں۔ ہر سوال نُون دتئی جان والی اہمیت اتے نشان دہی کیتے جان والے عوامل وی ہر کیس دیاں سچائیاں اتے خوبیاں تے خامیاں دے مطابق تبدیل ہوں گے۔

4.1 عین ممکن اے پئی مفادِ عامہ دا کلا اک نکتہ مخالفت وچ جان والے ہور کئیاں عوامل توں بہارا ہووے۔ ہو سکدا اے پئی کسے خاص کیس وچ مفادِ عامہ دے عوامل مقدمہ چلاؤن دے خلاف ہوں پر مستغیثاں نُون سوچنا پوے پئی فیر وی مقدمہ چلایا جانا چاہی دا تے ایہہ عوامل عدالت نوں سزا دین ویلے مکھ رکھن لئی دے دتے جان۔

4.12 مستغیثاں نُون بیٹھ دتے ہوئے ہر سوال نوں مد نظر رکھنا چاہی دا اے:

(a) ارتکاب کیتا جان والا جُرم کِناس سنجیدہ اے؟

جُرم جناس سنجیدہ نوعیت دا ہووے گا مقدمہ چلاؤن دی لوڑ اونہی ودھ ہووے گی۔

مرتکب کیتے جان والے جُرم دی سنجیدگی دے لیول بارے فیصلہ کرن ویلے مستغیثاں نوں دوجے عوامل توں اڈ مشتبہ دے سزا دا مستوجب ہون اتے متاثر ہون والے فرد نُون اپڑن والے نقصان تے غور اپنے آپ نُون سوال (b) اتے (c) کردیاں ہویاں کرنا چاہی دا اے۔

(b) مشتبہ دے سزا دا مستوجب ہون دا لیول کیہ اے؟

مشتبہ دے سزا دا مستوجب ہون دا لیول جناس وڈھا ہوے گا مقدمہ چلاؤن دی لوڑ دا امکان وی اونہاں ای ودھ ہوے گا۔

سزا دے مستوجب ہون دا امکان مشتبہ دے ملوث ہون دے لیول نال؛ اوہ حد جس وچ جرم سوچ سمجھ کے اور/یاں منصوبہ بنا کے کیتا گیا؛ آیا اونہاں نُوں پہلاں سزاواں ملیاں ہویاں نیں اتے/یاں عدالتوں باہر تصفیے ہوئے نیں اتے ضمانت اُتے ہون دے دوران کوئی جرم کیتا اے؛ آیا جرم دا امکان سی یاں جاری رہن دا امکان ہے وے یاں دوبارہ ہوئے گا یا ودھے گا؛ اتے مشتبہ دی عمر یا سیانف (18 سال دی عمر توں گھٹ عمر والے مشتبہ لوکاں لئی بیٹھ دتا پیراگراف d ویکھو) نال متھیا جاندا اے۔

مستغیثاں نُوں مستوجب سزا ہون دا فیصلہ کردیاں ہویاں ایس گل دا خیال وی کرنا چاہی دا اے پئی آیا مشتبہ ارتکاب جرم کردیاں ہویاں کسے وڈھی جسمانی یاں ذہنی بیماری دا شکار تے نیئی سی یاں ہے وے کیوں پئی کجھ حالات وچ ایس دا مطلب ایہہ ہوسکدا اے پئی مقدمہ چلاؤن دے امکان دی لوڑ گھٹ اے۔ پر مستغیثاں نُوں ایس گل تے غور کرن دی وی لوڑ پوئے گی پئی جرم کِناس سنجیدہ نوعیت دا سی، آیا ایس دے دوبارہ ہون دے امکان ہے نیں، عوام الناس یاں ایسراں دے لوکاں نُوں کیئر مہیا کرن والے لوکاں دی حفاظت دی لوڑ ہے اے۔

(c) متاثر ہون والے بندے دے کیہہ حالات نیں اتے اونہوں کِناس نقصان اپڑیا اے؟

مضروب دے حالات بہت زیادہ متعلقہ نیں۔ مضروب جناس غیر محفوظ ہووے گا مقدمہ چلن دے امکان اونہے ای ودھ ہون گے۔ ایس وچ مشتبہ اتے مضروب وچ پائی جان والی بھروسے دی پوزیشن یاں اتھارٹی وی شامل اے۔

مقدمہ چلاؤن دا امکان ایس وجہ پاروں وی ودھ ہووے گا جے جرم اک ایسے مضروب دے خلاف ہووے جہڑا اوس ویلے عوام الناس دی سیوا کر رہیا ہووے۔

مستغیثاں نُوں ایس گل دا خیال وی رکھنا چاہی دا اے پئی آیا جرم دی بنیاد مضروب دے خلاف کسے قسم دی گروہی یا قومی بنیاد، جنس، معذوری، عمر یا مذہبی عقیدہ، جنسی میلان یا جنسی شناخت تے نیئی سی یاں مشتبہ نے مضروب دے خلاف اینہاں وچوں کسے وجہ دی بنیاد تے جارحیت دکھائی ہووے۔ ایسراں دے کسے سبب یاں دشمنی دی موجودگی دا مطلب ہووے گا پئی ایس گل دے امکان ودھ نیں پئی مقدمہ چلاؤن دی لوڑ پوئے گی۔

ایس گل دا فیصلہ کرن وچ پئی آیا مفاد عامہ وچ مقدمہ چلاؤن دی لوڑ اے، مستغیثاں نُوں مضروب دے جرم دے اثر بارے وچاراں نُوں وی مکھ رکھنا چاہی دا اے۔ مناسب کیساں وچ ایس وچ مضروب دا خاندان وی شامل ہوسکدا اے۔

مستغیٹاں نُوں ہر ویلے جُرم دی سنجیدگی دا خیال مکھ رکھ دیاں ہوئیاں ایس گل اُتے وی گو کرن دی لوڑ اے پئی آیا مقدمہ چلاؤن نال مضروب دی ذہنی یاں جسمانی صحت اُتے کوئی بُرا اثر تے نیئی پوے گا۔ جے ایس گل دی شہادت ملے پئی مقدمے بازی دی وجہ نُوں مضروب دی صحت اُتے بُرا اثر پوے گا تے فیر مضروب دیاں وچاراں نُوں مکھ رکھ دیاں ہویاں ایہہ مقدمہ چلاؤن دے امکان نُوں گھٹ کرسکدا اے۔

تاہم سی پی ایس مضروباں اتے اونہاں دے خانداناں لئی اوس طراں کم نیئی کرسکدی جسراں وکیل اپنے موکلاں لئی کم کرسکدے نیں اتے مستغیٹاں نُوں مفادِ عامہ دا مجموعی تصور بنانا چاہی دا اے۔

(d) کیہہ مشتبہ ارتکاب جُرم ویلے 18 سال توں گھٹ عمر دا سی؟

فوجداری انصاف دا نظام بچیاں اتے نوجواناں نال وڈھے لوکاں نالوں اڈ ورتارا رکھ دا اے اتے جے مشتبہ بچہ یا 18 سال توں گھٹ عمر دا نوجوان ہووے تے عمر نوں کافی اہمیت دتی جاندی اے۔ بچے یاں نوجوان دا فیذا سوچیاں جانا چاہی دا اے اتے ایس وچ ایہہ وی شامل اے پئی آیا مقدمہ اونہاں دے مستقبل دے امکاناں اُتے کوئی بُرا اثر پاؤن دا امکان تے نہیں رکھدا جیہڑا کہ جُرم دی سنجیدگی نال متناسب ناں ہووے۔ مستغیٹاں نوں نوجواناں دے انصاف دے نظام دے سب توں وڈھے مقصد دا احترام کرنا چاہی دا اے جس دا مقصد بچیاں اتے نوجواناں نُوں جُرم دا ارتکاب کرن توں ڈکنا اے۔ مستغیٹاں نُوں لازمی طور تے بچیاں دے حقاں بارے اقوامِ متحدہ دے 1989 دے کنونشن دا ادر وی کرنا چاہی دا اے۔

گل ایتھوں شروع ہندی اے پئی مشتبہ جِناں چھوٹا ہووے گا مقدمہ چلاؤن دی لوڑ گھٹ پین دا امکان اونہاں ای ودھ ہووے گا۔

تاہم ایسے حالات وی ہوسکدے نیں جنہاں وچ مشتبہ دے 18 سال توں گھٹ ہون دے باوجود وی مقدمہ چلانا مفادِ عامہ وچ ہوسکدا اے۔ اینہاں وچ ایہہ شامل اے پئی ارتکاب کیتا جان والا جُرم سنجیدہ اے، جتھے مشتبہ دا پچھوکڑ دا ریکارڈ دسدا اے پئی مقدمہ چلاؤن نُوں اڈا ہور کوئی متبادل نیئی یاں جتھے اقبالی بیان دی غیر موجودگی دا مطلب ایہہ اے پئی عدالتوں باہر تصفیہ جہڑا ہوسکدا اے پئی مرتکب رویے دا کوئی توڑ کڈھ سکدا ہووے دستیاب نیئی۔

(e) کمیونٹی اُتے کیہہ اثر اے؟

جُرم دے ارتکاب دا جنس وڈھا اثر کمیونٹی اُتے پوے گا، اونہاں ای ایس گل دا امکان ودھ ہووے گا پئی مقدمہ چلاؤن دی لوڑ اے۔ ایس سوال اُتے غور کردیاں مستغیثاں نُون ایس گل دا خیال رکھنا چاہی دا اے پئی کسراں کمیونٹی اک کھلی اصطلاح اے اتے ایہہ کسے مقام دے حوالے نال کمیونٹیاں دی تعریف تیک محدود نیئی۔

f) کیہ مقدمہ چلاؤناں اک متناسب جواب اے؟

مستغیثاں نُون ایس گل دا وی خیال رکھنا چاہی دا اے پئی آیا مقدمہ چلاؤنا متوقع نتیجے نال متناسب اے اتے ایہہ کردیاں ہویاں بیٹھ دتیاں گلاں ہوسکدا اے گو تھلے کیس دے نال متعلقہ ہون۔

- سی پی ایس دا اتے پورے فوجداری انصاف دے نظام اُتے بین والا خرچہ خاص طور تے جتھے کسے قسم دے حاصل ہون والے جُرماتے نُون ایس نون ودھ خیالیاں جاندا ہووے۔ (مستغیثاں نُون صرف ایس عوامل اُتے ای مفادِ عامہ دا فیصلہ نیئی کرنا چاہیدا۔ ایہہ ضروری گل اے پئی پیرا گراف 4.12 a) تو (g) وچ دتے گئے دوجے سوالاں اُتے غور کردیاں مفادِ عامہ دے عوامل دا خیال رکھیا جائے پر مفادِ عامہ دا مجموعی جائزہ لیندیاں ہویاں خرچہ اک متعلقہ عوامل اے۔)

- کیس ایس قابل ہونے چاہی دے نیں پئی مقدمہ موثرکیس مینجمنٹ دے اصولاں دے مطابق چل سکے۔ مثال دے طور تے ایسے کیس جس وچ کئی مشتبہ بندے ہون، حدوں لمی اتے گنجلدار عدالتی کارروائی نُون بچن لئی ہوسکدا اے پئی مقدمہ صرف حصہ لین والے خاص بندیاں اُتے ای چلایا جاوے۔

g) کیہ معلومات دے ذریعے دی حفاظت کرن دی لوڑ اے؟

ایسے کیس جنہاں وچ مفادِ عامہ دی استثناء لاگو نہ ہووے مقدمہ چلان بارے خاص احتیاط ورتتی چاہی دی اے جتھے ایسیاں تفصیلاں نُون عام کرن دی لوڑ پوے جیہڑیاں معلومات دے ذریعے، بین القوامی تعلقات یا قومی سیکورٹی نُون نقصان اپڑا سکدیاں ہون۔ ایہہ ضروری ایہہ پئی ایسے کیساں نُون مسلسل جائزے بیٹھ رکھنا چاہی دا اے۔

تھریش ہولڈ ٹیسٹ

5.1 تھریش ہولڈ ٹیسٹ اوتھے لاگو کیتا جاسکدا اے جتھے مشتبہ ضمانت دا قابل ذکر خطرہ پیش کررہیا ہووے اتے اوس ویلے ساری شہادت دستیاب نہ ہووے تے اوس عورت یا مرد اتے فردِ جرم عائد کیتیاں بغیر اوس نوں لازمی طور تے چھٹن دی لوڑ ہووے۔

تھریش ہولڈ کیس کدوں لاگو کیتا جا سکدا اے

5.2 مستغیثاں نوں طے کرنا چاہی دا اے پئی آیا بیٹھ دتیاں شرطاں پوریاں ہورہیاں نیں:

- حال دی گھڑی شہادتی مرحلے دے فُل کوڈ ٹیسٹ دے لاگو کرن لئی مناسب شہادت دستیاب اے؛ اتے
- ایس گل تے یقین کرن دی مناسب بنیاد موجود اے پئی مناسب ویلے وچ ہور شہادت لیہ جائے گی؛ اتے
- کیس دی سنجیدگی یا حالات فردِ جرم عائد کرن دے فوری فیصلے نوں جواز دیندے نیں؛ اتے
- بیل ایکٹ مجریہ 1976 دے مطابق ضمانت تے اعتراض کرن دی مسلسل بنیاد موجود اتے کیس دے سارے حالات وچ اتج کرنا مناسب اے۔

5.3 جتھے اتے دتیاں گئیاں شرطاں وچوں کوئی اک وی پوری نیئی ہندی اوتھے تھریش ہولڈ ٹیسٹ لاگو نیئی کیتا جاسکدا اتے مشتبہ تے فردِ جرم عائد نیئی کیتی جاسکدی۔ حراست وچ رکھن والے افسر نوں ایہہ فیصلہ کرنا چاہی دا اے پئی ایس بندے نوں حراست وچ رکھنا این یا شرطاں سنے یاں شرطاں توں بغیر ضمانت تے چھٹنا این۔

5.4 تھریش ہولڈ ٹیسٹ تے شہادتی غور کرن دے دو حصے نیں۔

تھریش ہولڈ ٹیسٹ دا پہلا حصہ – مناسب شبہ موجود اے؟

5.5 مستغیثاں نوں لازمی طور تے ایہہ اطمینان کرن دی لوڑ اے پئی گھٹو گھٹ مناسب شبہ موجود ہونا چاہی دا اے پئی اوہ بندہ جس اتے فردِ جرم عائد کیتی جانی ہووے اوس نے جرم دا ارتکاب کیتا اے۔

5.6 ایس دا فیصلہ کرن لئی، مستغیثاں نوں اوس ویلے دستیاب شہادت تے غور کرنا چاہی دا اے۔ ایہہ شہادت دی بیان ہوسکدا اے، مواد دی شکل وچ یاں کوئی ہور معلومات ہوسکدی اے۔ پر شرط ایہہ وے پئی مستغیث مطمئن اے پئی:

- (a) ایہہ متعلقہ اے؛ اتے
- (b) ایہہ عدالت وچ مناسب شکل وچ پیش کرن دے قابل اے؛ اتے
- (c) ایہہ کیس وچ ورتی جاسکدی اے۔

5.7 جے مستغیث ایس تے مطمئن ہووے تے فیر اوس نوں تھریش ہولڈ ٹیسٹ دے دوجے حصے تے غور کرنا چاہی دا اے۔

تھریش ہولڈ ٹیسٹ دا دوجا حصہ – سزا دوان دے حقیقت پسندانہ امکان نوں پیدا کرن لئی ہور شہادت اکٹھی کیتی جاسکدی اے؟

5.8 مستغیثاں نوں ایس گل دی تسلی کرلینی چاہی دی اے پئی ایس گل تے یقین کرن دا مناسب جواز بے پئی جاری تفتیش مناسب ویلے وچ ہور شہادت مہیا کرے گی تاں جے فُل کوڈ ٹیسٹ دے مطابق ساری شہادت سزا دوان دا حقیقت پسندانہ امکان پیدا کرن دے قابل اے۔

5.9 ہور شہادت ایسی ہونی چاہی دی اے جس دی نشان دہی کیتی جاسکے اتے ایہہ صرف فرضی نیئی ہونی چاہی دی۔

5.10 ایس فیصلے تے اپڑن واسطے مستغیثاں نوں ضرور غور کرنا چاہی دا اے:

- (a) ہور لبہن والی ممکنہ شہادت دی قسم، حد اتے پیش کرن دی اجازت اتے کیس اُتے بین والا ایس دا اثر؛
- (b) الزام جنہاں نوں ساری شہادت تقویت دے گی؛
- (c) ایس گل دی وجہ پئی شہادت پہلاں کیوں دستیاب نیئی؛
- (d) ہور شہادت لبہن لئی درکار ویلا اتے آیا کوئی واقعاتی تاخیر سارے حالات وچ مناسب اے۔

5.11 جے تھریش ہولڈ ٹیسٹ دے دوہیں ای حصے پورے ہندے نیں تے فیر مستغیثاں نوں اوس ویلے دستیاب معلومات دی لو وچ فُل کوڈ ٹیسٹ دا مفاد عامہ دا حصہ لاگو کرنا چاہی دا اے۔

تھریش ہولڈ ٹیسٹ دا فیر توں جائزہ لینا

5.12 تھریش ہولڈ ٹیسٹ بیٹھ فرڈ جُرم عائد کرن دا فیصلہ مسلسل جائزے دے عمل بیٹھ رہنا چاہی دا اے۔ ایس گل دے پک لئی پنی الزام حلے وی مناسب اے اتے ضمانت اُتے مسلسل اعتراض دا جواز موجود اے، شہادت دا باقاعدگی نال جائزہ لینا چاہی دا اے۔ فُل کوڈ ٹیسٹ اپنی چھیتی لاگو کرنا چاہی دا جنی چھیتی عملی طور تے ممکن ہووے تے ایہہ ہر حال وچ لاگو ہون والی حراستی مدت دے مکمل تُوں پہلاں ہونا چاہی دا اے۔

الزاماں دا انتخاب

6.1 مستغیثاں نُوں ایسے الزام منتخب کرنے چاہی دے نیں جہڑے:

- (a) شہادت دی مدد نال جُرم دی سنجیدگی اتے حد ظاہر کرن؛
- (b) عدالت نُوں سزا دین لئی مناسب اختیار دین اتے مناسب بعد از سزا حکم لاگو کرن؛ اتے
- (c) کیس نُوں ایس قابل بنان پئی ایہہ اک واضح اتے سدھے سادے طریقے نال پیش کیتا جاسکے۔

6.2 ایس دا مطلب ایہہ اے پئی ہوسکدا اے جتھے ہور کوئی راہ نا ہووے مستغیث ہمیشہ سب توں سنجیدہ الزام نا چُن سکن یا سب نُوں سنجیدہ الزام لانا جاری نہ رکھ سکن۔

6.3 مستغیثاں نُوں صرف ایس واسطے ضرورتوں ودھ الزام نیئی لانے چاہی دے پئی اوہ مُدعا علیہ نُوں کجھ الزاموں دا اقبالی ہون دی ترغیب دے سکن۔ ایسے ای طریقے نال اونہاں نُوں ودھ سنجیدہ الزام نیئی لانا چاہی دا تاں جے اوہ مُدعا علیہ نوں اک گھٹ سنجیدہ الزام دا اقبالی ہون دی ترغیب دے سکن۔

6.4 مستغیثاں نُوں صرف ایس لئی الزام تبدیل نیئی کرنا چاہی دا پئی عدالت یاں مُدعا علیہ پاروں کیتے گئے فیصلے موجب کیس کتھے سُنیاں جاوے گا۔

6.5 مستغیثاں نُوں فردِ جُرم عائد کرن توں بعد کیس دی پیش رفت دے نتیجے وچ حالات وچ متعلقہ تبدیلی دا خیال رکھنا چاہی دا اے۔

عدالتوں باہر تصفیے

7.1 عدالتوں باہر تصفیہ عدالت وچ مقدمہ چلان دی تہاں لے سکدا جے ایہہ مجرم اتے/یاں ارتکاب جرم دی سنجیدگی اتے نتیجیاں دا مناسب جواب ہووے۔

7.2 مستغیثاں لئی لازمی اے پئی اوہ کسے قسم دے متعلقہ ہدیتنامے تے عمل کرن جس ویلے اونہاں نُوں آکھیا جاندا اے پئی اوہ سادہ تنبیہ، مشروط تنبیہ، کسے قسم دی مناسب ریگولیشنری کارروائی، سزا دین لئی یا عدالتی جُرممانہ یا کسے قسم دے ہور تصفیے لئی مشورہ دین یا ایس دی منظوری دین۔ اونہاں نُوں ایس گل دا وی پک کرنا چاہی دا اے پئی کسے مخصوص عدالتوں باہر تصفیے لئی شہادت دا مناسب معیار پورا ہو رہیا اے، سنے ایس گل دے پئی جتھے لوڑ ہووے، واضح اقبالِ جرم اتے ایہہ پئی ایس قسم دے تصفیے نال مفادِ عامہ دا خیال رکھیا جارہیا اے۔

مقدمے دا طریقہ

8.1 مستغیثاں نوں سزا اتے ایلوکیشن لئی اجوکیاں بدیتاں دا خیال رکھنا چاہی دا اے جُدوں اوہ مجسٹریٹ دی عدالت وچ عرض داشت پیش کردے نیں پئی مُدعا علیہ تے مقدمہ کتھے چلانا چاہی دا اے۔

8.2 کیس نوں مجسٹریٹ عدالتاں وچ رکھن لئی صرف رفتار ہی کلی وجہ نیئی ہونی چاہی دی۔ پر مستغیثاں نُوں کسے قسم دی ممکنہ دیر لگن دے اثراں بارے سوچنا چاہی دا اے جے کیس نوں کراؤن کورٹ وچ گھلایا جاوے، اتے جے کیس وچ دیر لگے تے اونہاں نوں مضروب اتے شہادتیاں اُتے ہون والے اثراں بارے وی سوچنا چاہی دا اے۔

نوجواناں اُتے مقدمہ چلاون دیاں تہاواں

8.3 مستغیثاں نُوں خیال رکھنا چاہی دا اے پئی جتھے ممکن ہوسکے نوجواناں تے کیس نوجواناں لئی بنیاں عدالتاں وچ چلانا چاہی دا اے۔ ایہہ اوہ عدالت اے جہڑی سب نُوں چنگے ڈھنگ نال اونہاں دیاں لوڑاں پوریاں کرسکدی اے۔ کراؤن کورٹ وچ کسے نوجوان تے کیس صرف سنجیدہ نوعیت دے کیساں لئی ہی چلاونا چاہی دا یاں فیر جتھے انصاف منگ کردا ہووے پئی اک نوجوان تے کیس کسے وڈھے نال ملا کے چلایا جاوے۔

اقبالِ جُرم دے بیان دی قبولی

9.1 ہوسکدا اے پئی مُدعا علیہ اقبالِ جُرم کرنا چاہندے ہون پر اوہ ساریاں جُرم دا اقبال نہ کرنا چاہندے ہون۔ متبادل طور تے اوہ کسے ہور اتے ممکنہ طور تے گھٹ سنجیدہ نوعیت دے الزام نوں قبول کرنا چاہندے ہون کیوں پئی اوہ صرف جُرم دے اک حصے نوں من رہے نیں۔

9.2 مستغیثاں نوں مُدعا علیہ دا اقبالی جُرم صرف اوس صورت قبول کرنا چاہی دا اے جدوں اوہ سمجھ رہے ہون پئی عدالت جُرم دی سنجیدگی دی مناسبت نال سزا دین دے قابل اے، خاص کرکے جتھے خرابی دیاں شکلاں موجود ہوں۔ مستغیثاں نوں چاہی دا اے پئی اقبالِ جُرم صرف ایس لئی ناں من لین پئی ایہہ سوکھی گل اے۔

9.3 ایہہ سوچن لئی پئی آیا کیتا جان والا اقبالِ جُرم قابلِ قبول ہے یاں نیئی، مستغیثاں نوں ایس گل دا پک کرنا چاہی دا اے پئی مضروب دا فیذا اتے جتھے ممکن ہووے مضروب دے وچار اتے مناسب کیساں وچ مضروب دے تیر دے وچاراں نوں وی غور بیٹھ رکھنا چاہی دا اے جدوں ایس گل دا فیصلہ کرنا ہووے پئی آیا اقبالِ جُرم نوں قبول کرنا مفادِ عامہ وچ اے یاں نیئی۔ تاہم ایہہ فیصلہ مستغیث دا ای ہندا اے۔

9.4 عدالت نوں ایہہ کھول کے دسنا چاہی دا اے پئی اقبالِ جُرم کیڑیاں بنیاداں تے کیتا گیا تے ایہہ کیوں قبول کیتا گیا۔ ایسے کیساں وچ جتھے مُدعا علیہ اقبالِ جُرم کردا اے پر ایسے حقائق دے مڈھ تے جھڑے استغاثہ دے کیس توں اڈا نیں، اتے جتھے ایس نال سزا تے وڈھا اثر پوے گا، عدالت نوں دعوت دینی چاہی دی اے پئی اوہ ایہہ پتہ کرن لئی پئی کیہہ ہویا شہادت دی شنوائی کرے اتے ایس بنیاد تے سزا دیوے۔

9.5 جتھے مُدعا علیہ نے پہلوں اشارہ دتا ہووے پئی اوہ بندہ یاں زنانی عدالت نوں آکھے گا یاں آکھے گی پئی عدالت سزا دین ویلے جُرم نوں دھیان وچ رکھے پر فیر عدالت وچ ایس جُرم دے اقبالی ہون نوں مکر جانندے نیں تے مستغیثاں نوں فیصلہ کرنا چاہی دا اے پئی آیا مقدمے دی لوڑ ہے وے یاں نیئی۔ جتھے وی ممکن ہووے مستغیث نوں عدالت اتے مُدعا علیہ دے وکیل تے واضح کرنا چاہی دا پئی ہو سکدا اے پولیس اتے دوجے تفتیش کاراں نال مل کے ایس جُرم تے ہور ریویو دی لوڑ پوے۔

9.6 ایسے اقبالِ جُرم تے غور کردیاں ہویاں خاص احتیاط دی لوڑ ہندی جہدے نال مُدعا علیہ گھٹو گھٹ لازمی سزا توں بچن دے قابل ہوسکدا اے۔ جُرم اقبالِ جُرم کرن دی دعوت دتی جاندی اے، مستغیثاں

نوں ایہہ گل دھیان وچ رکھنی چاہی دی اے پئی کجھ جرماں وچ انسٹری آرڈرز کیتے جاسکدے پر
دوجیاں وچ نیئی۔

مقدمے سے دوبارہ غور دا فیصلہ

10.1 لوک سی پی ایس ولوں کیتے گئے فیصلیاں تے انحصار کرن دے قابل ہونے چاہی دے نیں۔ عام طور تے جُدوں سی پی ایس کسے مشتبہ یاں مُدعا علیہ نُوں دس دی پئی مقدمہ نیئی چلے گا یاں مقدمہ ٹک دتّا گیا اے تے کیس دوبارہ شروع نیئی ہووے گا۔ پر کدے کدے کجھ کارن ہوندے نیں پئی سی پی ایس مقدمہ نا چلاؤن دا فیصلہ کیوں بدلے گی، یا عدالتوں باہر تصفیہ کرن راہیں کیس نال نچٹھے گی یا ایہہ کدوں مقدمہ دوبارہ توں شروع کرے گی، خاص کرکے جے کیس سنجیدہ ہووے۔

10.2 اینہاں وچ وجہ شامل نیں:

- (a) کیس جناں وچ اصل فیصلے تے دوبارہ گو کرن نال ایہہ پتہ لگدا اے پئی پہلا فیصلہ غلط سی تے فوجداری انصاف دے نظام وچ اعتماد بحال رکھن لئی پہلے فیصلے دے باوجود مقدمہ چلایا جانا ضروری اے؛
- (b) کیس جنہاں نُوں ایس لئی ٹک دتّا گیا سی ہور شہادت [جیہڑی مستقبل قریب وچ لبھنی ممکن ہووے] لبھی اتے تیار کیتی جائے۔ ایسے کیساں وچ مستغیث مُدعا علیہ نُوں دسن گے پئی ممکن اے مقدمہ دوبارہ شروع ہو جاوے؛
- (c) کیس جنہاں نُوں شہادت دے گھاٹے پاروں ٹک دتّا گیا سی پر مگروں ودھ اہم شہادت لبھ گئی سی؛ اتے
- (d) کیس جہڑے موت بارے ہون جناں وچ عدالتی تحقیق نُوں بعد ریویو دسدا ہووے پئی مقدمہ نا چلاؤن دے پہلے فیصلے دے باوجود مقدمہ چلانا ضروری اے۔

ابہہ دستاویز ساڈی ویب سائٹ: www.cps.gov.uk توں دستیاب اے۔

کوڈ فار کراؤن پراسیکیوٹرز دیاں مزید نقلاں تے دوجیاں زبانان اتے فارمیٹاں بارے جانکاری سی پی ایس کولوں لبھ سکدی اے۔

مہربانی کر کے publicity.branch@cps.gsi.gov.uk نال یاں ڈاک راہیں مڈھلے پتے تے رابطہ کرو:

CPS Communication Division
Rose Court
2 Southwark Bridge
London, SE1 9HS